herpy

GEKKOER

Leopardgekko

Eublepharis macularius

En rolig, jordlevende gekko fra de tørre klippe- og græsområder i det sydlige Asien, med rigtige øjenlåg, en tyk hale fuld af fedtreserver og det plettede mønster, som artsnavnet *macularius* henviser til. Den er et af verdens mest holdte krybdyr og et oplagt førstevalg, når blot den får varme fra neden og et tørt terrarie.

Familie: Eublepharidae Engelsk: Leopard gecko Tidligere navn: *Cyrtodactylus macularius; Eublepharis fasciolatus* Udgivet 14. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**17-25 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**45-80 g**
Levetid	**15-20 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Klippeboende og jordboende**
Biotop	**Halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Begynder**

PASNING

Min. terrarie	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-30 °C**
Hotspot	**32-35 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**30-40 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**10-18 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Kuld pr. år	**6-10**
Inkubation	**35-89 dage** ved 26-32 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er hverken på CITES-listen eller på bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen CITES-papirer. Dyrene i handlen er opdrættede i fangenskab. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav til pasning og opstaldning. Tjek altid den aktuelle lovgivning, inden du anskaffer dyret.

Om arten

Eublepharis macularius er en kraftig, kortbenet gekko, og i modsætning til de fleste andre gekkoer har den ingen klæbelameller under tæerne. Den kan derfor ikke gå op ad glas, men lever på jorden og mellem sten. Til gengæld har den rigtige øjenlåg, som den kan blinke med, og det giver den sit milde udtryk. Øjenlågene er familiens kendetegn: den hører til Eublepharidae, øjenlågsgekkoerne.

Arten blev beskrevet af den engelske zoolog Edward Blyth i 1854 og har skiftet slægtsnavn et par gange siden. Vilde dyr er gule med mørkebrune pletter. Ungerne er tværstribede, og striberne opløses i pletter, efterhånden som dyret vokser. Gennem årtiers opdræt er der fremavlet et væld af farver og tegninger, fra albinoer til næsten tegningsløse dyr, og alle dyr i handlen stammer fra opdræt. Den bliver ofte kaldt det første krybdyr, der for alvor er blevet et husdyr.

Et voksent dyr måler 17-25 cm inklusive hale. Hannerne er størst og når typisk 20-25 cm, mens hunnerne oftest holder sig omkring 17-20 cm. Vægten ligger som regel på 45-80 g. Den tykke hale er dyrets spisekammer, hvor det lagrer fedt til magre tider, og en tynd hale er derfor et advarselstegn. Halen kan smides, hvis dyret bliver grebet eller bange. Den vokser ud igen, men bliver kortere, bredere og glattere end den oprindelige.

Temperamentet er roligt, og de fleste dyr vænner sig til forsigtig håndtering. Arten er hårdfør, men den skal have varme fra neden og et tørt terrarie, og det er netop her, de fleste begyndere fejler.

Udbredelse og levested

Eublepharis macularius lever naturligt i det sydlige Asien: i det østlige Afghanistan, i Pakistan, i det nordvestlige Indien og i Nepal. I Indien findes den bl.a. i Rajasthan, Punjab og Jammu. Typelokaliteten, hvor arten første gang blev indsamlet, er Salt Range i Punjab i det nuværende Pakistan.

Forekomsten i Iran er usikker. Det østlige Iran har været nævnt, men sikre fund er ikke bekræftet, og landet er derfor ikke med på kortet. Arten deles ofte i flere underarter, men den opdeling er usikker. Fund uden for det sydlige Asien på kortet stammer fra dyr i fangenskab.

> **Oprindelig udbredelse:** Afghanistan, Pakistan, Indien og Nepal.

LEVESTED

Eublepharis macularius lever i tørt, åbent land: klippefyldt græsland, stenede skråninger og halvørken med spredt bevoksning og fast ler- eller grusjord. Den er især glad for gamle stendiger. Om dagen ligger den skjult i sprækker, under sten eller i gamle gnaverhuller, hvor temperatur og fugt er mere stabile end på overfladen. I skumringen og om natten kommer den frem for at jage insekter, edderkopper, skorpioner og andre smådyr, og en gang imellem tager den også et lille hvirveldyr.

Somrene er varme og tørre, og vintrene kølige. Om vinteren kan nætterne falde til under 10 °C, og så trækker gekkoerne sig ind i deres skjul og går i en slags vinterhvile, hvor de lever af fedtreserverne i halen. Selv i det tørre landskab finder de fugtige kroge nede i jorden, og derfor skal terrariet have både en varm og en kølig side og et fugtigt skjul til hudskifte.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 90 × 45 × 45 cm (længde × bredde × højde), og større er altid en fordel. *Eublepharis macularius* lever på jorden, så bundarealet betyder langt mere end højden. Unger kan de første måneder bo i en mindre kasse på ca. 60 × 30 cm, hvor de nemmere finder foderet, og flyttes over i det store terrarie, når de er 5-6 måneder gamle. Låget skal slutte tæt, både af hensyn til gekkoen og til foderinsekterne.

Indret med mindst tre skjul: et på den varme side, et på den kølige side og et fugtigt skjul med let fugtig sphagnum, som gekkoen bruger ved hudskifte. Flade sten, korkbark og rødder giver noget at klatre på og skaber flere niveauer. Læg sten direkte på bunden, så gekkoen ikke kan grave sig ind under dem og få dem til at vælte.

Som bund fungerer en fast blanding af jord, sand og ler, der binder, når den tørrer. Til unger er køkkenrulle det sikreste. Undgå fint, løst sand og løse spåner, især til unger, fordi de kan sluge det med foderet og få forstoppelse. God ventilation holder luften tør.

TEMPERATUR

Eublepharis macularius skal have en temperaturgradient, så den selv kan vælge. Liggepladsen under varmekilden skal være 32-35 °C målt på overfladen, og luften i den varme ende 28-30 °C. Den kølige ende skal holde 22-25 °C. Om natten må temperaturen falde til 18-22 °C, og det nattefald er sundt.

Varmen kommer bedst ovenfra fra en varmelampe eller et keramisk varmelegeme, styret af en termostat. Lampen varmer en flad sten eller skiferplade op, og gekkoen ligger på den og får varmen gennem bugen, ligesom på en solvarm sten i naturen. Brug aldrig de elektriske varmesten, der sælges til krybdyr, for de kan give alvorlige forbrændinger. Mål overfladetemperaturen med et infrarødt termometer og lufttemperaturen med et digitalt termometer i begge ender. En gekko, der ligger fladt udstrakt og gaber, har det for varmt, mens en gekko, der aldrig forlader det kølige skjul og ikke spiser, kan have for koldt.

Angivelserne svinger lidt, så brug tallene som pejlemærker, og lad dyrets adfærd være den endelige rettesnor.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være lav, omkring 30-40 %. Terrariet skal ikke sprøjtes dagligt, for konstant fugt giver hudproblemer, svamp og luftvejsinfektioner. Hold bunden tør, men sørg for, at det fugtige skjul altid er let fugtigt. Fugt sphagnummet op et par gange om ugen, og skift det jævnligt, så det ikke mugner.

Stil en lav skål med frisk vand, og skift vandet hver dag. Gekkoen drikker fra skålen, men slikker også gerne dråber af sten efter et let sprøjt. Et hygrometer viser, om fugten ligger rigtigt. Er du i tvivl, så hellere for tørt end for fugtigt, så længe det fugtige skjul er der.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Eublepharis macularius er aktiv i skumringen og om natten og har i mange år været holdt uden UVB. I dag anbefales svagt UVB-lys dog, fordi det giver en sikrere kalkomsætning og et mere naturligt døgnmønster. Brug et svagt rør, fx et T5-rør på 5-7 % (Ferguson-zone 2), over den varme ende, så UV-indekset på liggepladsen er omkring 1-3, og lad resten af terrariet ligge i skygge med rigeligt med skjul.

Hav lyset tændt 12 timer om dagen om sommeren og 10 timer om vinteren, gerne styret af et tænd-sluk-ur. Om natten skal der være mørkt, også uden røde eller blå natlamper.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Eublepharis macularius lever udelukkende af levende insekter og andre smådyr. Gode grundfodre er fårekyllinger, dubia-kakerlakker, melorme og silkeorme. Voksmøllarver og superorme er fede og egner sig bedst som godbid eller til at fede en tynd gekko op. Insekterne må højst være så store som afstanden mellem gekkoens øjne, og de skal have spist godt i et par dage, før de bliver fodret op.

Unger fodres hver dag eller hver anden dag med små insekter, halvvoksne 3-4 gange om ugen og voksne 2-3 gange om ugen, så de ikke bliver for tykke. Halen viser, om mængden passer: den skal være fyldig, men ikke bredere end kroppen. Pudr insekterne med kalk ved hver fodring og en gang om ugen med kalk med D3-vitamin og et multivitamin. Bruger du UVB, behøver dyret mindre D3 fra foderet. Der kan desuden stå en lille skål med ren kalk uden D3, som gekkoen kan slikke af efter behov.

Giv aldrig vilde insekter, som kan indeholde parasitter eller sprøjtegift, og lad ikke melorme være det eneste foder.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Eublepharis macularius er rolig og nysgerrig og kan blive meget tam, hvis den håndteres forsigtigt. Løft den fra siden med hånden under kroppen, aldrig i halen. Giv nye dyr en uges ro, før du begynder, og hold seancerne korte, 5-10 minutter. Lad den gå fra hånd til hånd, og sid lavt, så et fald ikke gør skade.

Om dagen sover den i sit skjul og kommer frem i skumringen. Når den jager eller er ophidset, vibrerer den med halespidsen, og føler den sig truet, kan den give et kort pift eller skrig.

Hanner må aldrig holdes sammen, for de slås til blods. En han kan holdes med en eller flere hunner, men ofte holdes alle dyr hver for sig, fordi der også mellem hunner kan opstå mobning og stress, som ikke altid er let at se. Holder du dem sammen, skal der være god plads og mange skjul, og du skal være klar til at dele dem.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnet kan som regel ses fra 3-4 måneders alderen. Hannerne har en tydelig V-formet række porer foran kloakken og to buler ved halens rod, hvor hemipenis sidder. Hunnerne mangler porerne eller har kun svage. Hunnerne kan blive kønsmodne allerede omkring 10 måneder, men vent, til de er mindst 18 måneder og vejer 45 g eller mere. Vægten betyder mere end alderen, fordi hvert kuld tærer på hunnens kalkreserver, og en ung eller let hun kan tage varig skade.

PARRING

Parringssæsonen følger lys og varme og løber på den nordlige halvkugle typisk fra januar til september. Dyrene får ofte en vinterhvile på 1-3 måneder forinden med lavere temperatur og kortere dage. Det er ikke strengt nødvendigt, men det giver en mere naturlig rytme. Hunnen skal være i god foderstand, før sæsonen begynder.

Sæt hannen ind til hunnen, og hold øje med dem de første nætter. Hannen vibrerer med halen og bider hunnen i nakken. Det ser voldsomt ud, men er normalt. Flygter hunnen, og bliver hannen ved, skal de skilles. Hunnen kan gemme sæd i månedsvis, så en enkelt parring kan give flere kuld, og hannen kan tages ud igen, når parringen er overstået.

ÆGLÆGNING OG KULD

Det første kuld kommer 2-3 uger efter parringen. Hvert kuld er på 1-2 æg, og det første er ofte kun et enkelt. Derefter lægger hunnen et nyt kuld hver 15.-22. dag i 4-5 måneder, typisk 6-10 kuld i sæsonen. Æggene er hvide, bløde og læderagtige og omkring 2-3 cm lange.

Stil en æglæggekasse med fugtig vermiculite, sphagnum eller kokosmuld i terrariet, fx en plastboks med et hul i låget. Ellers lægger hunnen i bunden eller i et af skjulene. Giv hende kalk og rigeligt med insekter hele sæsonen, og stop avlen, hvis hun taber sig kraftigt eller halen bliver tynd.

INKUBATION

Flyt æggene forsigtigt over i en boks med let fugtig vermiculite eller perlite, uden at vende dem. Marker oversiden med blyant, læg æggene halvt ned i substratet, og sæt boksen med et par små lufthuller i en inkubator med termostat.

Kønnet afhænger af temperaturen. Ved 26-28 °C bliver næsten alle unger hunner, omkring 30 °C får man en blanding, og ved 32 °C bliver de fleste hanner. Angivelserne af de præcise grænser varierer lidt. Under ca. 23 °C kan fostrene dø, og meget høje temperaturer giver flere misdannelser.

Inkubationstiden er 35-89 dage, kort ved høj og lang ved lav temperatur. Ved 28-30 °C klækker æggene typisk efter 50-60 dage. Æg, der falder sammen eller bliver brune og mugne, er som regel døde, men lad dem ligge, til du er sikker.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne måler 7-10 cm ved klækningen og vejer 2-5 g. Giv dem en lille kasse på ca. 30 × 20 cm med køkkenrulle som bund, et tørt og et fugtigt skjul, en lille vandskål og en kalkskål. Hold ungerne hver for sig, fordi en større unge let kommer til at bide halen af en mindre.

Ungerne skifter hud efter et par dage og begynder at spise derefter. Giv små fårekyllinger eller dubia-kakerlakker hver dag eller hver anden dag, pudret med kalk, og en gang om ugen med D3-vitamin. Vej dem hver anden uge, og giv større insekter, efterhånden som de vokser. Ved 5-6 måneder kan de flytte ind i et voksenterrarie, og de er udvoksede efter 12-18 måneder.

Sundhed og typiske fejl

Eublepharis macularius er hårdfør, og de fleste sygdomme skyldes forkert varme, fugt eller foder. De typiske problemer er:

- For lidt kalk og D3-vitamin, især hos unger og avlshunner. Det giver metabolisk knoglesygdom med bløde kæber, krumme ben og rystelser. Pudr alle foderinsekter med kalk, og brug UVB.
- For lav temperatur, som giver dårlig fordøjelse, appetitløshed og opstød.
- Forstoppelse efter at have slugt sand, spåner eller for store insekter. Brug en fast bund og insekter i passende størrelse.
- Hudrester på tæer og halespids, som kan snøre blodforsyningen af. Sørg for et fugtigt skjul, og løsn resterne forsigtigt med lunkent vand.
- Kryptosporidier, en parasit, der giver vægttab og en tynd hale trods god appetit. Der findes ingen sikker behandling, så hold nye dyr i karantæne, og få en dyrlæge til at undersøge en afføringsprøve.
- Luftvejsinfektioner og hudsvamp i et for fugtigt terrarie.
- Fedme hos dyr, der får for mange fede larver.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig, fast hale og spiser villigt. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis gekkoen taber sig, halen bliver tynd, den ikke spiser i flere uger eller virker slap.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.